

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Біліченко А.П.

аспірант,

Університет митної справи та фінансів

КОНЦЕПЦІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ ЯК ОДНІЄЇ ІЗ НОВІТНІХ ФОРМ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій дав відповідний поштовх удосконаленню методів комп'ютерного аудиту, а відтак і запровадженню електронного аудиту (далі – е-аудит). Такий вид аудиту характеризується як верифікація та перевірка бухгалтерських операцій, яка здійснюється в електронному середовищі за допомогою комп'ютеризованих інструментів, використовуючи аналітичні, оціночні та тестові методи аудиту.

Питання електронізації аудиту висвітлювалось у працях як вітчизняних (Я. Гончарук, В. Рудницький, О. Кушнар'єв, С. Івахненко, Т. Мултанівська, О. Кузуб, В. Лісіна та ін.), так і в зарубіжних вчених (М. Васархелай, Р. Вебер, Б. Дженкінс, П. Квест, К. Кловз та ін.).

Е-аудит значно полегшує роботу контролерів і сьогодні широко застосовується у країнах Європейського Союзу, США та Австралії при інспектуванні дотримання суб'єктами господарювання (особливо великими платниками податків) податкового законодавства [1].

Україна теж активно запроваджує електронний аудит. Так, Міністерством фінансів України було розроблено Концепцію впровадження електронного аудиту (е-аудиту) для платників податків (далі – Концепція). Концепцію було розроблено на виконання пункту 2 умов Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом щодо отримання Україною макрофінансової допомоги та представлено громадськості 30 листопада 2020 р. Реалізація Концепції передбачена на період до 2027 р.

Відповідно до положень Концепції, її метою є перехід до якісно нового рівня здійснення контрольно-перевірочної роботи, що буде базуватись на таких принципах:

- превентивність – своєчасне та оперативне виявлення помилок під час розрахунку податкових зобов'язань платниками податків;
- результативність – підвищення ефективності та точності відбору платників та операцій для проведення податкових перевірок;
- автоматизація – використання спеціалізованого програмного забезпечення для здійснення аналізу;
- ризик-орієнтованість – акцент на перевірці ризикованих операцій в рамках контрольно-перевірочної роботи;
- прозорість – мінімізація «людського фактору».

Впровадження Концепції надасть змогу застосовувати сучасні технології під час здійснення податкового контролю та сприятиме вирішенню наступних завдань:

- вдосконалення ризик-орієнтованих підходів на доперевірочному та перевірочному етапах;
- підвищення швидкості, точності та ефективності результатів перевірок;
- створення можливостей для платників податків щодо самоперевірки поданої податкової звітності;
- зменшення кількості податкових запитів до платників податків;
- зменшення податкових правопорушень та судових спорів;
- зменшення особистих контактів між платником податків та контролюючим органом, зниження впливу «людського фактору».

Слід вказати, що систематизований аналіз інформації, що передається від платника податків до контролюючого органу, створить додаткові можливості для виявлення тенденцій у здійсненні податкових правопорушень з метою їх оперативного вирішення.

Механізм електронного аудиту базується на інформації, отриманій від платників податків у вигляді стандартного аудиторського файлу (SAF-T), розробленого Організацією економічного співробітництва та розвитку. Цей файл є легким у використанні та призначений для здійснення заходів податкового контролю із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення.

Очікується, що реалізація Концепції дасть можливість, зокрема:

- розвивати ризик-орієнтовані підходи з акцентом на системну оцінку та опрацювання ризиків із застосуванням комплексу аналітичних,

контрольних та інших заходів та інструментів на доперевірочному та перевірочному етапі;

– зменшити витрати робочого часу на здійснення заходів податкового контролю;

– покращити якість та результативність податкового контролю за рахунок автоматичного аналізу і тестування показників податкової та фінансової звітності, виявлення розбіжностей та ризиків;

– прискорити та спростити процедури аналізу даних бухгалтерського та податкового обліку платників податків в електронному вигляді, стандартизувати та уніфікувати процеси контрольно-перевірочної роботи;

– підвищити рівень добровільного дотримання платниками податків норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;

– зменшити вплив «людського» фактору під час процедур податкового контролю [2].

Таким чином, на основі вищевказаного матеріалу пропонуємо під час впровадження Концепції враховувати зарубіжний досвід проведення електронного аудиту, який показав суттєву дієвість. Так, результатом функціонування електронного аудиту в Азербайджані стало те, що час проведення податкових перевірок скоротився в 1,5 раза та збільшилася ймовірність виявлення фактів ухилення від сплати податків до 90-95% [3].

Отже, реалізувавши Концепцію впровадження електронного аудиту для платників податків, Україна зможе перейти до якісно нового рівня здійснення контрольно-перевірочної роботи, підвищивши стандарти взаємовідносин держави та бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Подік І.І., Живко М.О., Вольних А.І. Електронний аудит на основі податкового аудиторського файлу: світовий досвід та українські перспективи / І. Подік, М. Живко, А. Вольних // Соціально-правові студії. – 2018. – Вип. 1. – С. 158–166. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/sps/SPS_2018_1/24.pdf

2. Мінфін презентує Концепцію е-аудиту для платників податків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_prezentuie_kontseptsiuu_e-audituu_dlia_platnikiv_podatkiv-2570?fbclid=IwAR05HUQHibNGZ9yegC6p4ctzDLXneq9J9jE4Kc-U457qxRFDgJDorWBW-tQ

3. Концепція е-аудиту: плюси та мінуси для платників податків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lexinform.com.ua/v-ukraini/kontseptsiya-e-audytu-plyusy-ta-minusy-dlya-platnykiv-podatkov/>